

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding wo-bachelor Geneeskunde van de Universiteit Leiden

Gegevens

datum	Naam instelling	: Universiteit Leiden
30 april 2014	Naam opleiding	: wo-bachelor Geneeskunde (180 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	: 10 januari 2014
Definitief besluit	Variant opleiding	: voltijd
accreditatie wo-bachelor	Locatie opleiding	: Leiden
Geneeskunde van de	Datum goedkeuren	
Universiteit Leiden	panel	: 12 augustus 2013
(002682)	Datum locatiebezoeken	: 8 en 9 oktober 2013
uw kenmerk	Datum visitatierapport	: 10 december 2013
	Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 2 juli 2013
ons kenmerk		
NVAO/20141240/ND		
bijlagen		
3		

Beoordelingskader

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel (hierna ook: de commissie) de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel

Beoordelingstraject

Tijdens de visitatie van oktober 2013 is de commissie nagegaan in hoeverre de aanbevelingen van de proefvisitatie van maart 2012, evenals de nog openstaande aanbevelingen van de visitatie van 2008, zijn opgevolgd. Ter bevordering van de transparantie ten aanzien van het beoordelingstraject verwijst de commissie in haar visitatierapport op de relevante plaatsen terug naar de aanbevelingen van de visitatie van 2008 en naar de aanbevelingen van de proefvisitatie van 2012.

Inlichtingen

Michèle Wera
+31 (0)70 312 23 31
m.wera@nvaonet

Parkstraat 28 | 2514 JK | Postbus 85498 | 2508 CD Den Haag
P.O. Box 85498 | 2508 CD The Hague | The Netherlands
T + 31 (0)70 312 2300 | F + 31 (0)70 312 2301
info@nvaonet | www.nvaonet

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 als voldoende.

De eindkwalificaties van de Nederlandse artsopleidingen zijn vastgelegd in het Raamplan Artsopleiding 2009, dat omschrijft aan welke eisen een beginnend arts minimaal moet voldoen. Bij het opstellen van het raamplan is de aansluiting bij de Dublin-descriptoren een expliciet deel van de opdracht geweest. De commissie is van oordeel dat het raamplan een duidelijke beschrijving geeft van academische en professionele doelstellingen van een opleiding Geneeskunde. Door het volgen van de eindkwalificaties zoals in het raamplan vastgelegd, voldoen de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen aan de maatstaven die daaraan internationaal vanuit de wetenschap en de beroepspraktijk gesteld worden, en sluiten zij qua niveau en oriëntatie aan bij de Nederlandse eisen. De commissie heeft waardering voor het heldere wetenschappelijke en internationaal georiënteerde profiel van de opleiding.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat naar aanleiding van vorige visitaties een aantal belangrijke verbeteringen zijn aangebracht in de onderwijsleeromgeving. Vanaf studiejaar 2012-2013 implementeert de opleiding stapsgewijs een nieuw curriculum, 'Curriculum 2012'. Op het moment van de visitatie waren bachelorjaar 1 en 2 volgens dit nieuwe curriculum ingericht. Het derde bachelorjaar volgde nog de oude opzet, 'Curriculum 2007+'. Voor beide curricula zijn matrices opgesteld waaruit duidelijk blijkt in welke onderwijs-eenheden de eindtermen uit het raamplan aan bod komen.

Over de vormgeving en inhoud van het nieuwe curriculum is de commissie erg te spreken. Het onderwijsprogramma vertoont een mooie opbouw en samenhang en is van het juiste niveau. De bestudeerde blokken zijn vernieuwend en passen in de internationale signatuur van de opleiding. Voor wetenschappelijke vorming en professioneel gedrag, twee belangrijke aspecten in de geneeskunde-opleiding, is in het nieuwe curriculum duidelijk meer aandacht dan in het voorgaande. De commissie is blij met de introductie van een e-portfolio ter ondersteuning van het individuele leerproces van studenten en met de voorgenomen invoering van een bachelorscriptie.

Ook het volgens Curriculum 2007+ ingerichte bachelorjaar 3 voldoet. De adequate programmareparaties die recent hebben plaatsgevonden garanderen dat ook studenten van Curriculum 2007+ de eindtermen uit het raamplan kunnen realiseren. Een laatste aandachtspunt in dit curriculum vormen de keuzevakken, waarin de wetenschappelijke basis in bepaalde gevallen mager is en de begeleiding van, en feedback aan, studenten niet altijd voldoet. De commissie vindt dat de aanstaande herinrichting van het keuzeonderwijs in het kader van Curriculum 2012 aangegrepen moet worden om de wetenschappelijke basis van deze vakken te verstevigen.

Sterke punten van het onderwijsprogramma zijn verder de vele en uiterst diverse keuzemogelijkheden, en het uitdagende honoursonderwijs dat ambitieuze studenten een goede kennismaking met andere vakgebieden en met de wetenschap biedt.

Pagina 3 van 8 De didactische uitgangspunten van de opleiding en, in meer algemene zin, de plaats die onderwijs inneemt in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), zijn tijdens de visitatie uitgebreid aan de orde gesteld. De commissie constateert dat onderwijs met de ontwikkeling van het nieuwe Curriculum 2012 steviger op de agenda is geplaatst, maar ziet tegelijkertijd dat dit nog niet in alle aspecten van de onderwijsleeromgeving doorklinkt. Zo blijkt het didactisch concept nog niet structureel door te werken in de gekozen onderwijsvormen, zijn de eindtermen uit het raamplan niet systematisch vertaald in correct geformuleerde leerdoelen, en blijft de docentprofessionalisering achter bij andere medische faculteiten. Voor de komende periode raadt de commissie de opleiding aan om gehoor te geven aan de eigen facultaire richtlijn van 70% kleinschalig versus 30% grootschalig onderwijs, om alle geformuleerde leerdoelen nog eens grondig onder de loep te nemen, en om ervoor te zorgen dat er binnen de staf voldoende onderwijskundige en didactische expertise aanwezig is.

Ook de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg vindt de commissie voor verbetering vatbaar. Hoewel ze heeft vastgesteld dat alle onderdelen van het curriculum regelmatig geëvalueerd worden en dat studentmedezeggenschap goed in de onderwijsorganisatie verankerd is, meent de commissie dat de Opleidingscommissie een deel van haar wettelijke taken verder kan uitbouwen.

De studeerbaarheid van de bacheloropleiding is in orde. De studielast is goed over de verschillende jaren en semesters gespreid en van struikelblokken is geen sprake. De opleiding lijkt zich bewust van de mogelijke gevolgen van de aanscherping van het bindend studieadvies. Door de introductie van studentmentoren en docentcoaches worden zaken die de voortgang van studenten belemmeren in een vroeg stadium opgepikt en aangepakt. Voor studenten van Curriculum 2007+ die niet nominaal studeren is een adequate overgangsregeling opgesteld die het hun mogelijk maakt over te stappen naar Curriculum 2012.

Een pluspunt van de opleiding is de inhoudelijk goed gekwalificeerde en enthousiaste staf, die duidelijk gemotiveerd is om de opleiding naar een hoger plan te tillen. Wel dringt de commissie erop aan om vaart te zetten achter de docentprofessionalisering. Op dit moment heeft maar een klein deel van de docenten een basiskwalificatie onderwijs. De staf-studentratio (1:13) is ruim voldoende.

De opleidingsspecifieke voorzieningen vindt de commissie, tot slot, in orde. Zij denkt hierbij met name aan de goed geoutilleerde bibliotheek, het uitstekend uitgeruste skills-lab en het didactisch goed in te zetten anatomisch museum.

Concluderend stelt de commissie vast dat de opleiding in de laatste jaren op het gebied van de onderwijsleeromgeving een grote verbeteringslag heeft ingezet. Programma, personeel en voorzieningen voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Het werk is echter nog niet af. Voor de komende periode raadt de commissie de bij het onderwijs betrokken gremia aan om gezamenlijk een conceptuele discussie te voeren over de didactische uitgangspunten van het onderwijs, en de rollen van alle partijen daarin helder te definiëren. Het is volgens de commissie van het grootste belang dat het curriculum een 'eigenaar' krijgt, die zorgvuldig in de gaten houdt dat het onderwijsprogramma als geheel alle eindtermen uit het raamplan blijft dekken.

De commissie beoordeelt Standaard 3 als voldoende.

De commissie heeft vastgesteld dat er bij de toetsing in de bacheloropleiding gebruik wordt gemaakt van een variëteit aan toetsvormen die aansluiten bij de geformuleerde leerdoelen. De commissie is tevreden over het functioneren van de Toets Beoordelings Commissie, die ervoor zorgt dat toetsen op onderwijskundig, toetstechnisch en inhoudelijk niveau voldoen. Sinds kort beschikt de opleiding bovendien over een Toetsplan dat richting geeft aan de toetsing binnen Curriculum 2012. De commissie mist nog een systematische doorvertaling van de leerdoelen van onderwijseenheden naar de toetsing. Zij raadt de Examencommissie aan erop toe te zien dat de leerdoelen gekoppeld worden aan de juiste toetsvormen. Ook vindt de commissie dat de Examencommissie periodiek middels steekproeven moet controleren dat het niveau en de beoordeling van toetsen en (eind)werkstukken in orde is.

De toetsing en beoordeling van professioneel gedrag blijft – ondanks reeds gerealiseerde verbeteringen – een aandachtspunt. De opleidingen moeten ervoor zorgen dat studenten op dit vlak, en op andere vlakken, voldoende formatieve vorming krijgen om het leerproces optimaal te ondersteunen. De commissie constateert dat het vierogenprincipe op dit moment nog niet altijd wordt toegepast. Zij raadt aan om bij de toetsing van schriftelijke opdrachten altijd een onafhankelijke tweede beoordelaar in te schakelen. Ondanks deze kanttekeningen stelt de commissie dat het systeem van toetsing in grote lijnen voldoet.

De commissie juicht het voornemen om in Curriculum 2012 een bachelorscriptie te introduceren sterk toe. Op dit moment kent de opleiding geen schriftelijke (eind)werkstukken die geschikt zijn om het gerealiseerd eindniveau te beoordelen. De commissie heeft daarom gekeken naar een combinatie van schriftelijke opdrachten, bloktoetsen en scores van de interuniversitaire voortgangstoetsen. Een meerderheid van het bestudeerde materiaal getuigt volgens de commissie van de gewenste diepgang. Een uitzondering vormen de verslagen behorend bij de keuzevakken. De commissie raadt sterk aan om de wetenschappelijke basis van het keuzeonderwijs in het kader van Curriculum 2012 te verstevigen en de beoordeling aan te scherpen. Al met al vindt de commissie het gerealiseerd niveau van bachelorstudenten voldoende.

Algemeen eindoordeel

De commissie heeft de drie standaarden beoordeeld als voldoende. De eindtermen van de opleiding zijn in overeenstemming met het Raamplan Geneeskunde 2009 en getuigen als zodanig van het juiste internationale niveau. De commissie waardeert het dat de Leidse opleiding zich wil profileren met de speerpunten wetenschappelijkheid en internationalisering, maar meent dat die consequenter in de onderwijsleeromgeving kunnen worden doorgevoerd. De positie van onderwijs binnen het LUMC zou volgens de commissie gebaat zijn bij verdere versterking, zowel door het consequent uitwerken van het didactisch concept als het vervolmaken van de kwaliteitscyclus. Over het algemeen is de commissie echter tevreden met de verbeteringen die in korte tijd in de onderwijsleeromgeving zijn doorgevoerd. De commissie is onder de indruk van het nieuwe Curriculum 2012 en stelt tegelijk vast dat het langzaam uitgefaseerde Curriculum 2007+ adequaat gerepareerd is. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving. Toetsbeleid en –procedures voldoen in grote lijnen aan de vereisten en het gerealiseerd niveau van bachelorstudenten is aan de maat. Het eindoordeel over de bacheloropleiding Geneeskunde is voldoende.

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie en wijst op de door de commissie aangegeven urgentie waarmee deze dienen te worden opgevolgd. Dit geldt met name voor de ontwikkeling en implementatie van een onderwijsvisie en didactisch concept met expliciete aandacht voor onder meer leerdoelen en toetsvormen, docentprofessionalisering, kleinschalig onderwijs, alsook de positie en taken van de opleidings- en examencommissie. De instelling heeft op 5 maart 2014 bij monde van de decaan bevestigd dat de aanbevelingen zijn en/of op korte termijn worden opgevolgd.

Besluit

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Leiden te Leiden. in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 17 maart 2014 naar voren te brengen. Bij e-mail van 3 april heeft de instelling van deze gelegenheid gebruik gemaakt. Dit heeft geleid tot een enkele tekstuele aanpassing en tot aanvulling van bijlage 2.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-bachelor Geneeskunde (180 ECTS; variant: voltijd; locatie: Leiden) van de Universiteit Leiden te Leiden. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 april 2014 en is van kracht tot en met 29 april 2020.

Den Haag, 30 april 2014

De NVAO
Voor deze:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'R.P. Zevenbergen', is written over the typed name and title. The signature is fluid and cursive.

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

Tabel 1: Uitval na 1, 2, en 3 jaar

Cohort	2008	2009	2010	2011
Uitval na 1jr	6%	7%	4%	8%
Uitval na 2jr	11%	9%	10%	
Uitval na 3jr	13%	11%		

Tabel 2: Rendement (vwo-instroom)

Cohort	2008	2009	2010
Rendement na 3 jaar	21%	41%	54%
Rendement na 4 jaar	73%	76%	
Rendement na 5 jaar	81%		

Tabel 3: Rendement (totale instroom)

Cohort	2008	2009	2010
Rendement na 3 jaar	21%	41%	54%
Rendement na 4 jaar	74%	76%	
Rendement na 5 jaar	82%		

Tabel 4: Docentkwaliteit

Graad	Ma	PhD	BKO
Percentage	100%	62%	13%

Tabel 5: Student-docentratio

Ratio	13:1
-------	------

Tabel 6: Contacturen

Studiejaar	1	2	3
Contacturen	15	15	16

---

¹ De bacheloropleiding Geneeskunde wordt in Leiden aangeboden vanaf 1 september 2008.

Pagina 8 van 8 **Bijlage 3 – Panelsamenstelling**

- prof. dr. H.F.P. Hillen (*voorzitter*), emeritus hoogleraar Interne Geneeskunde, Universiteit Maastricht;
- prof. dr. D.D.M. Braat, hoogleraar Verloskunde, Gynaecologie en Voortplantingsgeneeskunde, Radboud Universiteit;
- prof. dr. J. Denekens, hoogleraar Huisartsgeneeskunde, Universiteit Antwerpen, België;
- prof. dr. H.A.J. Strijker Boudier, hoogleraar Farmacologie, Universiteit Maastricht;
- prof. dr. G. Croiset, hoogleraar Medisch Onderwijs, Vrije Universiteit Amsterdam;
- drs. J. Kropff, alumnus Geneeskunde, Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd ondersteund door dr. F. Meijer, secretaris (gecertificeerd).